




# 6.17.16.7.4.1. Jeřáby a zdvihadla

<http://www.guard7.cz/nabidka/lexikon-bozp/stroje-technicka-zarizeni-pristroje-a-naradi/vyhrazena-technicka-zarizeni/vyhrazena-zdvihaci-zarizeni/jeraby-a-zdvihadla>

Jeřáby a zdvihadla jsou řešena především normou ČSN ISO 12480-1.


## Povinnosti provozovatele zdvihacího zařízení

- ustanovit písemně osobu odpovědnou za provoz a technický stav používaných zdvihacích zařízení (pověřenou osobu),
- ustanovit revizního technika zdvihacích zařízení nebo zajistit provádění revizí externím revizním technikem,
- vést předepsané doklady a písemnosti o zdvihacích zařízeních,
- seznámit pracovníky s předpisy o používaných zařízeních, návody na obsluhu konkrétních zdvihacích zařízení, s praktickou obsluhou těchto zařízení, ověřit jejich znalosti a schopnosti,
- zajišťovat pravidelné ověřování zdravotního stavu jeřábníků, vazačů a signalistů 1x za 3 roky,
- zajišťovat odbornou montáž, opravy, údržbu a obsluhu zdvihacích zařízení,
- zajišťovat pravidelné prohlídky, kontroly, revize a revizní zkoušky,
- zjištěné závady odstraňovat, zařízení trvale udržovat provozuschopné,
- vypracovat plán systému údržby a dodržovat jej,
- zpracovávat systém bezpečné práce pro provoz zdvihacích zařízení.


Činností se zdvihadly a jeřáby smí zaměstnavatel pověřit jen **kompetentní osoby**, kterými jsou pověřená osoba, odborný technik, jeřábník , vazač  nebo signalista . Jeřábník, vazač a signalista

prokazují svoji kvalifikaci oprávněním k obsluze (jeřábnickým průkazem), oprávněním k vázání břemen (vazačský průkaz) a oprávněním signalisty.

### **Při provozu zdvihadel a jeřábů musí být vedena následující dokumentace:**

- systém bezpečné práce ,
- seznam zdvihacích zařízení,
- ustanovení pověřené osoby, odborného technika, revizního technika,
- doklady o školení a zkouškách kompetentních pracovníků,
- seznam jeřábníků, vazačů a signalistů.

 Doklady ke zdvihadlu nebo jeřábu

 Nedovolené manipulace při obsluze zdvihacího zařízení a přepravě břemen

 Nedovolené manipulace při vázání a zavěšování břemen

## **Kontroly, inspekce, revize, zkoušky**

Provádění revizí a kontrol se týká jak vyhrazených zvedacích zařízení, tak i zařízení nevyhrazených. Revize, revizní zkoušky a kontroly se provádějí ve lhůtách stanovených výrobcem a technickými normami.

Kontroly (inspekce) se provádějí **denní a týdenní**. Denní provádí jeřábník. Ten, kdo provádí týdenní kontroly, stanoví zaměstnavatel. Rozsah stanovují přílohy technické normy ČSN ISO 12480-1. V deníku zdvihacího zařízení se vedou o kontrolách záznamy.

Nejpozději **1x za 6 měsíců** se provádí **běžná inspekce** zdvihacího zařízení. Provádí jí odborný technik. Zápis o inspekci musí obsahovat

přehled kontrolovaných částí, zjištěné závady a nutné výkony, které musí být provedeny před dalším užíváním zařízení a následně je předáván odpovědné osobě k zajištění potřebných opatření.

## Revize a revizní zkoušky

Jeřábník ovládá jeřáb podle pokynů výrobce a dodržuje systém bezpečné práce. Zodpovídá za provoz jeřábu. Při manipulaci s břemenem se řídí jen pokyny vazače nebo signalisty.

Vazač odpovídá za použití vhodného příslušenství pro vázání břemene, jeho správné uvázání a odvázání a za zahájení pohybu jeřábu s břemenem. Když na vazače jeřábník nevidí, musí být ustanoven signalista, který přenáší vazačovy pokyny jeřábníkovi. Zvláštní pozornost musí vazač věnovat ohrožení v blízkosti manipulace, na které jeřábník nevidí.

Signalista může řídit přepravu a pohyb břemene. Odpovídá za předávání dorozumívacích znamení mezi jeřábníkem a vazačem. Přitom přebírá odpovědnost za přepravu. Není oprávněn vázat břemena. Signalistou může být další vazač.

Je nutno zpracovat systém bezpečné práce, který musí být dodržován při každé činnosti jeřábu či zdvihadla, ať se jedná pouze o jednotlivý zdvih nebo o skupinu opakujících se operací. Musí s ním být seznámeny všechny zúčastněné subjekty. Systém může být zpracován trvale pro opakující se práce. Systém bezpečné práce musí obsahovat:

- navržení činností jeřábu (veškeré činnosti s jeřábem je nutno navrhnout tak, aby byly prováděny bezpečně s přihlédnutím ke všem předvídatelným rizikům. Navržení musí provést pověřené osoby s odpovídajícími zkušenostmi. V případě opakujících se a rutinních činností je možno navržení provést pouze pro úvodní fázi se stanovením periodických kontrol pro zjištění, zda nešlo ke změnám postupů).

- výběr, zajištění a použití vhodného jeřábu(ů) a příslušenství,
- údržbu, prohlídky, inspekce apod. jeřábu (ů) a příslušenství,
- zajištění řádně zaškolených a kompetentních osob, které jsou seznámeny se svými povinnostmi a s povinnostmi ostatních účastníků provozu jeřábu,
- odpovídající dozor prováděný zaškolenými a kompetentními osobami s potřebnými pravomocemi,
- kontrolu, zda jsou k dispozici všechny potřebné doklady a dokumentace,
- zákaz nedovolených manipulací po celou dobu používání jeřábu,
- zajištění bezpečnosti osob nezúčastněných přímo při používání jeřábů,
- koordinaci s ostatními spolupracujícími subjekty, které se účastní prací včetně stanovení opatření k zamezení vzniku rizik,
- zajištění komunikačního systému, se kterým budou seznámeny všechny osoby zúčastněné na používání jeřábů.

Pro každé zařízení musí být k dispozici:

- dokumentace výrobce (technický popis zařízení, provozní podmínky, návod k obsluze a údržbě, pokyny k běžné údržbě a seznam náhradních dílů, u zařízení dodaných před rokem 1993 také List technických údajů nebo Passport).
- deník zdvihacího zařízení se záznamy o provádění kontrol, údržby, čištění a mazání a mimořádných událostech,
- zápisy o zkouškách,
- u nových zařízení prohlášení o CE shodě podle Zákona č. 22/1997 Sb.

Při obsluze zdvihacího zařízení a přepravě břemen je zakázáno:

- Porušovat zákazy uvedené na výstražných tabulkách,
- Používat k výstupu a sestupu ze zdvihacího zařízení cest, které k tomu nejsou určeny,

- Najíždět na koncové vypínače zdvihu s výjimkou jejich funkčního vyzkoušení,
  - Soustavně zapínat a krátkodobě vypínat pohyby s výjimkou poruchy,
  - Pracovat se zdvihacím zařízením při vyřazených bezpečnostních zařízeních, např. vypínačích, přetěžovacích pojistkách apod.,
  - Způsobovat ovládáním nadměrné rozhoupání břemene,
  - Pokračovat v provozu zdvihacího zařízení vytvoří-li se na laně smyčka nebo se lano vysmekne z drážek bubnu či kladky,
  - Vyřazovat z činnosti bezpečnostní zařízení nebo je přestavovat, zvedat osoby na háku či zavěšeném břemeni,
  - Odkládat na zařízení předměty a shazovat je, opustit zařízení při zapnutých spínačích,
  - Ponechat zavěšená břemena na háku bez dohledu,
  - Pracovat se zařízením v blízkosti ochranného pásma elektrických venkovních vedení bez signalizačního zařízení či náhradních opatření, vstupovat do blízkosti holých vodičů nebo provádět jakékoli práce při zapnutém jeřábovém spínači,
  - Pít alkoholické nápoje před a při práci se zařízením a provádět jakékoli činnosti, které by negativně ovlivnily pozornost při obsluze zdvihacího zařízení,
  - Provádět jakékoli úpravy a opravy zařízení nad rámec běžných úkonů uvedených v návodech k obsluze a údržbě,
- 
- Používat vadné nebo nevyhovující prostředky k vázání, zavěšování nebo uchopení,
  - Přetěžovat prostředky k vázání nebo zavěšování,
  - Vázat břemena zasypaná, upevněná, přimrzlá nebo přilnutá, pokud není možno zjistit sílu potřebnou k jejich uvolnění; vázat břemena o hmotnosti převyšující nosnost zdvihacího zařízení, s výjimkou zkušebních břemen a případů schválených pověřenou osobou,
  - Zavěšovat na hák nebo vzájemně do sebe více vázacích nebo závěsných prostředků, než je k přepravě břemene zapotřebí, křížit

- je při vkládání do háku nebo je zavěšovat na jeho špičku,
- Zkracovat vázací a závěsné prostředky uzlením či zkrucováním nebo je jakýmkoliv způsobem upravovat,
  - Upravovat jakýmkoliv způsobem hák nebo zavěšovat břemeno na dvojitý hák jednostranně,
  - Vázat břemeno pro šikmý hák, vláčet břemena a posunovat vozidla, pokud zdvihací zařízení není pro tyto účely konstruováno; nesmí nastat nebezpečí poškození zdvihacího zařízení nebo ohrožení bezpečnosti,
  - Vázat břemena vázacími prostředky přes ostré hrany,
  - Vázat nebo zavěšovat dopravní bedny, rošty apod., které jsou navrženy materiálem nad okraj,
  - Zavěšovat se nebo stavět se na břemeno nebo ho přidržovat rukou pro udržení jeho rovnováhy,
  - Nechávat břemeno zavěšené v době, kdy je jeřáb mimo provoz a v pracovních přestávkách; nelze-li z jakýchkoliv důvodů spustit břemeno, nesmí se vazač vzdálit a musí dbát, ab se nikdo pod břemenem nepohyboval ani nezdržoval,
  - Ukládat břemena na postranici dopravních prostředků nebo je o ně opírat,
  - Ukládat břemena do dopravních cest; podél železničních kolejí musí zůstat volný průchod podle zvláštních předpisů,
  - Přecházet nebo zdržovat se pod zavěšeným břemenem nebo v jeho nebezpečné blízkosti
  - Násilně vytahovat vázací prostředky zpod břemene,
  - Ukládat vázací nebo závěsné prostředky na jiná než vyhrazená místa.

Skupina	Provozní skupina podle ČSN 27 0103	Revize	Revizní zkouška
I	J1, J2	4 roky	8 roků
II	J3	3 roky	6 roků
III	J4	2 roky	4 roky
IV	J5, J6	1 rok	2 roky

Údaje o skupině jsou uváděny v technické dokumentaci, případně v knize zdvihadla nebo Pasportu. Lhůty lze překročit maximálně o 3 měsíce.

Revize provádí revizní technik zdvihacích zařízení. Součástí je revize elektrických zařízení. Tu provádí revizní technik elektrických zařízení.

© [GUARD7](#)